

Gewas aantrekkelijker door meer premie en meer productie

'Brouwgerst in de lift'

Het rendement van de brouwgerstteelt neemt toe. Volgens Agrifirm, veruit de grootste brouwgerstcollecteur van Nederland, is er dankzij productievere rassen en goede premies toekomst voor Nederlandse brouwgerst. En door de verhoogde mestnorm kunnen telers eenvoudiger een brouwwaardig product leveren.

Bier maak je van gerstemout. De grondstof daarvoor is kiemkrachtige gerst met een goede korrelgrootte, volgerst genoemd. Wie zomergerst zaait heeft pas een brouwwaardig product als het gerstras door mouters en brouwers geaccepteerd wordt én als de kwaliteit top is. Traditioneel was de brouwpremie een compensatie voor een lagere opbrengst van brouwgerst ten opzichte van voergerst. Moderne brouwrassen halen echter steeds hogere opbrengsten. Een argument om zomergerst te zaaien is dat het het snelste graan is. Je kunt het laat zaaien en vroeg dorsen. Het spreidt de werkzaamheden voor de teler en geeft ruimte voor een groenbemester.

Opvallend is dat het zomergerstareaal in Nederland in enkele tientallen jaren kromp van 60.000 naar minder dan 25.000 hectare. Agrifirm werkte met Holland Malt aan goede logistiek en teeltverbeteringen in het Noordoosten. In het Zuidwesten is het gewas sterker op zijn retour. Adjunct-directeur Ko Francke van CZAV verklaart dit vooral op basis van de ruime aanwezigheid van renderende en vaak beter passende alternatieven. In het najaar zaaien de zuidwestelijke telers liever wintertarwe of wintergerst. „Bij de keuze op het voorjaarsmoment kiezen telers voor prijs maal opbrengst. De afweging van de teler komt dan snel bij voergerst. De meerprijs van 10 tot 40 euro per ton valt dan net weg tegen de 10 tot 15 procent lagere opbrengst. Ook de kwaliteitseisen zijn moeilijker te halen. Zo is de stikstofnorm beperkend voor het goede eiwitgehalte en zijn de verwerkers kritischer geworden op de aanwezigheid van mycotoxinen waardoor meer afkeuring voorkomt.” In Zeeland komt daardoor minder brouwgerst in het bouwplan. „Wintertarwe is hier gewoon geschikter.”
Francke zegt dat het gebied zich best leent voor de teelt, maar dat de keuze dus anders valt. Speciale projecten met labels als ‘duurzaam’ of ‘regioproduct’ blijven wat betreft de CZAV-man, jammer genoeg,

Tekst: Jorg Tönjes
Beeld: Agrio, Agrifirm

Brouwgerst past goed in het gematigde Nederlandse klimaat.

te weinig in het laadje brengen of sterven een zachte dood. De wil, teeltkennis en infrastructuur voor dergelijke projecten zijn bij telers en CZAV overigens ruimschoots aanwezig.
Over de opbrengstverschillen tussen voer- en brouwgerst denken Agrifirm en onderzoekers van PPO anders. Aart den Bakker van Agrifirm stelt dat het absoluut verleden tijd is dat brouwgerst minder kilo's opbrengt dan voergerst. Het gat is volgens hem gedicht, waarmee een sterk extra argument voor de teelt is gekomen.

Goede perspectieven

Agrifirm zet zich onverminderd in voor de brouwgerst. Veruit de grootste brouwgerstcollecteur van Nederland zoekt het in ketensamenwerking en verbeteren van de rendementen in teelt en logistiek. De laatste jaren is er weer een stijgende tendens waarneembaar in de brouwgerstpremies. Soms zit het wat tegen met de premie, zoals in 2011, toen er geen cent extra zat tussen voer of brouw. Te veel aanbod drukt de premie, maar dat kan andersom bij een vraagmarkt een extra plus zijn. Aart den Bakker is verantwoordelijk voor de afzet van de gerst bij Agrifirm. Hij is positief over de premie op brouwwaardige gerst voor de komende jaren. De nieuwe rassen met zelfs hogere opbrengsten, zelfs hoger dan voergerstrassen, die erbij komen, maken het gewas ook aantrekkelijker, zegt Den Bakker.
Regionale projecten in Zuid-Limburg, samen met de Gulpener Brouwerij in Noord-Brabant, het project Boer Bier Water rond de brouwerij van Bavaria in Lieshout, en dit jaar het project om brouwgerst te telen voor een whisky-producent uit Schotland trekken groepjes telers aan die het gewas blijven of gaan telen. Voor de telers zijn het leuke projectjes waarin gericht geteeld wordt op vraag in de markt. Den Bakker blijft vooral op de grote samenwerkingen mikken. „We blijven actief in de keten. Brouwgerst stond bij ons continu in de belangstelling." Hij kon voor 2014 een goede premie melden voor de telers van 27 euro, iets hoger dan de gemiddelde 18,50 euro van de voorgaande vijf jaar.

Arealen en afzetmarkten

Voor 2015 zal het areaal in Europa waarschijnlijk een kleine krimp laten zien. Het areaal in Duitsland is stabiel, Frankrijk laat een afname zien van 10 procent naar 485.000 hectare. De Scandinavische landen laten gemiddeld een gelijkgebleven areaal zien en Engeland verwacht een heel lichte areaaluitbreiding. Onzekerheid over de definitieve areaalcijfers voor met name Frankrijk geeft nog geen inzicht in de vraag-aanbodverhouding. Daarnaast is het seizoen heel bepalend voor de hoeveelheid gerst met brouwkwaliteit. Dat is de korte termijn.
Op langere termijn is een tendens zichtbaar naar meer vraag uit Azië, Afrika en Latijns-Amerika. De traditionele markt in Europa krimpt al jaren licht. Ongeveer een kwart van de bierconsumptie van de wereld vindt plaats in Europa, ruim een derde is voor rekening van Azië en dan volgen Zuid-Amerika en Afrika met 17 en 7 procent.

De teler kiest

Voor de teler is de marktvraag een argument, maar daarnaast zal de keuze ook afhangen van het bouwplan dat te vullen is. Vroeger dorsen van gerst heeft het voordeel dat de arbeid en machine-inzet in de zomer gespreid kan worden en de teler kan besluiten een groenbemester te zaaien die profiteert van een net iets langere groeitijd. Dankzij een lobby van bierbrouwers met onderzoek kwam er vorig jaar wel een beetje boven op de mestnorm voor zomergerst, zodat voldoende eiwit (ideaal 9,5 tot 11,5 procent) beter haalbaar is op het gangbare productieniveau. Met alle voordelen samen kan brouwgerst positie terugkrijgen in Nederland. ■

De expert

Aart den Bakker is manager afzet bij Agrifirm.

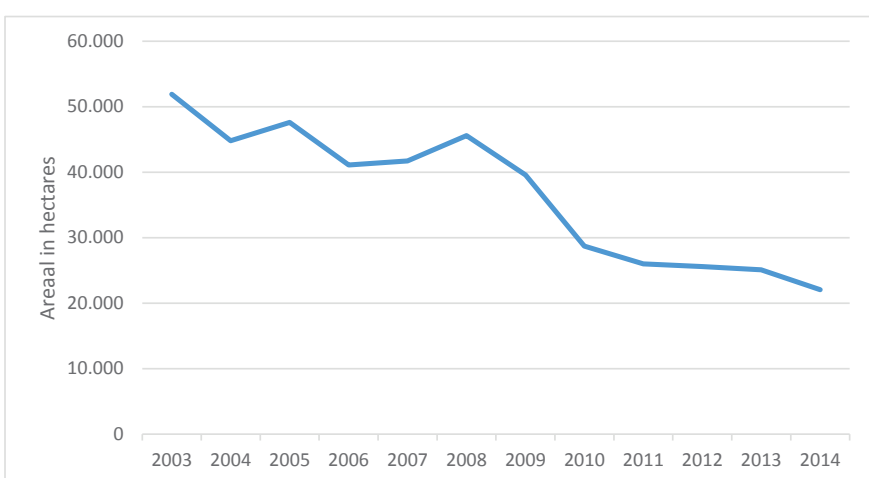
Hoe ontwikkelt zich de brouwgerstmarkt?
„In grote lijnen staat het brouwgerstareaal de laatste jaren onder druk in Noordwest-Europa. Toch is er een stabiele biermarkt met groei in vraag naar mout uit Azië en Afrika. Ik verwacht door die beweging meer schwung in de markt. De premies kunnen dan oplopen."

Hoe ontwikkelt de teelt zich?
„Er komen rassen aan met een duidelijk betere opbrengst. Denk aan 5 tot 7 procent boven rassen van nu. Dat is voor de teler erg gunstig. Ik verwacht in het Nederlandse areaal een lichte groei. Telers zien de premie en de betere rassen. In het buitenland heb ik die trend niet gezien."

Voor welke telers is de teelt geschikt?
„Ik denk dat brouwgerst in saldo kan concurreren met andere granen. In Drentse en Groninger zandgebieden is brouwgerst een logische keuze in het bouwplan, want het is geschikt voor voorjaarszaai na gewassen die in het najaar laat geoogst zijn. Dat was voor ons een van de redenen om samen met Holland Malt en Heineken de keten daar te ontwikkelen. Er staat een stevige keten waarin we rassen afstemmen, kennis delen en in logistiek investeerden."

Hoe kiest Agrifirm zijn positie?
„We kiezen niet alleen voor brouwgerst, maar als we er wat aan doen, gaan we het zo goed mogelijk neerzetten voor de telers. Agrifirm is voor telers en afnemers in beeld. We collecteren meer dan 85 procent van de Nederlandse brouwgerst. Omdat we een speler van formaat zijn, kunnen we sparren over de kwaliteit en de rassen met grote afnemers."

Areaal zomergerst in 2003-2014

Prijs voor voergerst en brouwgerst in 2009-2014, het verschil is de brouwpremie

